

10. NOVEMBER 2023

1. ŠOLSKA NALOGA

esej

Ime, priimek: Lira Jurkovič

Razred: 4. A

Današnji datum: 10. 11. 2023

Čas pisanja: 80 minut (podaljšan čas: 120 minut)

Čas oddaje in podpis:

Čas oddaje (podaljšan čas) in podpis:

Kriterij ocenjevanja v %:

0 – 49,5 = nzd (1)
50 – 62 = zd (2)
62,5 – 76 = db (3)
76,5 – 89,5 = pdb (4)
90 – 100 = odl (5)

Število možnih točk: 50

Število doseženih točk: 45

Ocena: 90%

1

2

3

4

-5

izboljšati
zgradbo.

Odločilni trenutek na Katarinini življenjski poti (razpravljalni esej)

»Prevzela jo je groza, ki je ni mogla več človeško izraziti, bila je podobna blaznemu človeku, ki se je nekje zadal za zavestjo naenkrat srečal z nadčloveškimi resnicami.«

V življenju doživljamo pomembne in nepomembne trenutke – veliko od njih nas zaznamuje za vedno. Izberi najodločilnejši trenutek na Katarinini življenjski poti in razčleni poglobitve vzroke, zakaj je do tega prišlo. Primerjaj, kako gleda v tem trenutku nase Katarina in kako nanjo gleda okolica. Opiši poimenovano okolico in razloži, zakaj je pomembna za razumevanje junakinjine notranje stiske. Predstavi, kako vse navedeno doživljaš ti in pojasni, zakaj tako. Podaj zgodovinsko ozadje novele in pojasni, kako te okoliščine vplivajo na Katarinino usodo. Premisli, katera junakinja v literaturi doživlja podobno situacijo kot Katarina. Kaj meniš, čigava stiska je hujša: Katarinina ali stiska izbranega lika v literaturi?

2. INTERPRETATIVNI ESEJ (Črna orhideja)

V odlomku nastopata osrednja lika novele. Poimenuj ju ter primerjaj njun čustveni in čutni pol ter predstavi podobnosti in razlike med njima. Premisli in pojasni, kakšen pomen ima odlomek za celotno novelo (umestitev). Kaj meniš, kako sta po tvoje v odlomku predstavljeni ljubezen in smrt, in kateri od obeh pojmov zaznamuje osrednji osebi? Razloži, kako. V odlomku poimenuj osrednji slogovni postopek ter pojasni, kakšno vlogo ima v njem dialog. Kaj v noveli ali v odlomku te je najbolj pretreslo? Pojasni, zakaj.

Z rokama se je oprla obenj in se vzravala. Ni je mogel več izpustiti, prsti so se mu na njenem hrbtu slastno premaknili. Čez hip jo je rahlo, komaj zaznavno pritisnil k sebi, in začutil je, kako mu je rahlo, komaj zaznavno odgovorila. Tedaj je vedel, kar je slutil temno in preplašeno ves čas, odkar jo je spoznal, da je plemenita žival, ki brez odloga odgovori na najmanjši vzgib vajeti. Začela ga je gledati. Njene oči so bile še vedno motne, toda pogled, ki je pred trenutkom gledal še izgubljeno skozi njega, se je začel vidno krajšati in je nazadnje obstal na njem. Jok ji je prenehal, hlipanje se ji je spreminjalo v močno, trzajoče dihanje celega telesa. Prešinila ga je njena goreča toplota, začutil je njene prsi, kako so se dvigale in padale in omamno tipale za njegovim srcem. V njenih nogah se je naenkrat pojavila moč, napele so se in postavile na zemljo. In vendar je Gregor ni mogel več izpustiti. Vedel je, da je nikoli več ne bo mogel izpustiti, da nikogar na svetu še ni tako tesno obdržal v rokah in da so bili vsi njegovi dosedanja objemi le neboljena in varljiva doživetja. Za večne čase je spoznal, da pravi moški le smrtno ljubi. Spoznal je, da bo moral ljubezen končati s smrtjo, smrt pa z ljubeznijo.

Neskončno nežno jo je pritisnil k sebi in zašepetal: »Zbogom, Rinčica ...«

Njene velike in globoke oči so se umirile do zadnjega dna in se zazrle vanj. Nekaj trenutkov ga je gledala nepremično, bilo mu je cela večnost. V njej se je dokončal poslednji boj, neskončno mirno in tiho, na pošastni ostrini, ki deli svet resnice od sveta neresnice. Zona ga je oblila, ko je začutil neizmerno nežno trepetanje nevidne tehtnice. Tedaj se je dvignila na prste, se tesno stisnila k njemu in ga pretresljivo objela. Noge so se mu zamajale od milobe, kakršne svoj živ dan ni čutil. Stopila sta v neizrečeno tujo in lepo pokrajino. Počasi je dvignil svoje dlani do njenega obraza, ki je tolikokrat kradoma pogledal vanj in si ga v mislih prizadevno predstavljal, ker je bil v resnici vedno lepši. Prsti so mu zašli v črne lase pod pajčolanom, napolnila ga je brezumna slast, pomešana z zadnjo grozo. Glavo mu je položila na prsi, iz njenih las se je dvignila dišava črne orhideje in mu zameglila oči.

Vsi šumi so prenehali, ko mu je dala roke na ramena in mu položila usta na uho: »Zbogom, moj edini ...«

Prijel je njeno glavo med svoje dlani kor najslajši sad in jo poljubil na čelo: »Odpusti mi ...«

Odmaknila je glavo in se zazrla vanj: »Odveži me mojih grehov ...«

Svoje lice je pritisnil ob njeno in ji zašepetal: »Zaupaj!«

Zaprla je oči. »Še enkrat bi hotela živeti na zemlji!«

Glas mu je zamiral, ko je govoril: »Človeku je zaukazana pot naprej!«

Njen pogled je bil znova zmeden: »Ali bom zelo sama?«

»Manj kakor na zemlji ...«

V njene ustnice se je vrnila kri, divje ga je stisnila in prosila: »Objemi me, stisni me, da se ne bom več bala!«

Ni se mogel več zadržati, roke so se mu tresle, ko jih je dvignil na njene lepe rame. Prosil jo je, kakor že nikoli nikogar ni prosil: »Poljubi me, da bom miren in močan!«

Ozki in podolgovati oblak je prijadral na zahodno stran neba in se začel pomikati za triglavski vrh. Sence so postajale krajše, zvenenje žuželk je naraslo in se dvignilo za cel ton.

Gregor je potegnil robec iz torbe: »Oči ti bom zavezal.«

»Ne, do konca te bom gledala!«

Postavila se je pred močno drevo, njegovo deblo se je dvigalo visoko pod čisto nebo. Zravnila se je, pajčolan ji je ponosno padal po hrbtu, nagelj in rožmarin sta zadišala. Gledala je na globoko pokrajino, ki je nanjo sijalo rano predpoldansko sonce, in je ni več spoznala.

Odšel je trideset korakov od nje, hodil je počasi in mirno, kakor da meri zemljišče. Nato se je ustavil in obrnil proti njej. Pogledala sta se in se nista več videla. Čeprav ni bilo čutiti niti sape, se je nizka veja nad Katarino komaj zaznavno zamajala. Zdelo se mu je, da je pod premikom svoje noge začutil nežen vzgib stebelca, ki ga je pohodil. Visoko na nebu se je spreletela ptica in se v jadrnem loku zapeljala nad gozd.

Dvignil je brzostrelko in jo nameril vanjo. Zdela se mu je težja kakor sicer. Roke so mu bile popolnoma mirne, ko je sprožil. Živci so mu zabrnili. Zaslišal je vrsto odmevov. Tako napeto in pozorno jih je spremljal, da se mu je zdelo, da jih je bilo sedem. Dihal je močno in zaprl oči iz nenadne slabosti, potem pa jih je znova odprl, da se mu ne bi zvrtilo.

Katarina se je zamajala, na njenih levih prsih so se prikazali rdeči madeži. Vzkliknili so drug za drugim kakor nezadržni vrelci.

Čas je tekel z blazno hitrostjo. V nogah je začutil težo, tla so se udirala pod njim. Videl je, kako je dvignila roke proti njemu. To kretnjo je napravila kakor človek, ki se v sanjah napoti v neznani svet in se na ozki brvi bojuje za ravnotežje.

Pot ga je obilil po vsem telesu. Hotel je dvigniti orožje, da bi znova nameril in sprožil naboje, kar jih je imel. Tedaj se je bela postava z rdečim madeži opotekla. Pokril si je oči z dlanmi in obstal. V ušesih je zaslišal zamolkel šum, nato tiktakanje svoje ročne ure.

Z višine se je oglasil oster žvižg. Palček je dal svarilno znamenje.

Ozrl se je, tik pod seboj je zagledal sovražnika. Zgrabil je za orožje, skočil do mrtvega dekleta in si poiskal zaklona za širokim deblom. Sovražnik se je že pojavil z leve in desne. On pa je menjal naboje, pokleknil na desno koleno in se začel bojevati.

načrtovanje vojne, konec intimnega trenutka

(Odlomek)

- novela, avtor
distanciralizem, tema je bivanjska (z elementi erotičnosti) ljubemu & smrti
V odlomku spremljamo razhod med vestjo & občutkom
- povzeli odlomka - povzeli so prikazani intimni zadnji trenutki med Gregorjem in Katarino
Primerjava G&K razlike: Gregor bolj čustven od Katarine, do nje kmalu po porokanju začne aviti ljubemu in telesno privlačnost. Katarina hladnejša, distancirana
Dani odlomki spadajo na skrajni konec novele. V njem je prikazan razplet in najprejšnji večji trenutek v noveli
- pomen odlomka za novelo
- ljubemu in smrti v odlomku
pri G&K
moj
svoja svoje ljubemu do K
Gregor
ljubemu
Katarina
smrt
ljubemu smrti razmislija
se ljubice govori od Gregorja
Hiti do prihoda na jaso klani v usodo
pred smrtjo se prestraši, sprotno
da bo res umrla
kljub temu ga dela do zadnjega trenutka
- slagovni postopek: pripovedovanje, opisov
dialog: izvenno dogajanje v notranjosti G&K, prebsem Katarine, ker razen njenega govora o njenem razmisljanju duha ne pove veliko
- skrivnostnost (jo naredi skrivnostno)
- pretraskljivost
Gregor ustrelji Katarino, čeprav go v
zadnjem trenutku pred smrtjo ljubi bolj kot katere koli drugo žensko prej → zmaga doline

Razpravljalni esej:

Lita

A	B	C	D
izbor s povzetkom do 2/	primerjava do 6/	doživljanje - pojasnilo do 3/	besedilo iz knj. - primerjava do 4/
razčlemba vzrokov do 3/	citati do 2/	zgodovinsko ozadje do 2/	presoja do 3/
	predstavitev z razlago do 3/	vpliv do 2/	

Interpretativni esej:

A	B	C	D 29
poimenovanje do 1/1	umestitev do 1/1	slogovni postopek do 3/3	presoja do 3/3
primerjava do 6/5	pojasnilo do 4/4	vloga dialoga do 3/3	pojasnilo do 3/3
	predstavitev motivov do 3/3		
	zaznamovanost oseb do 3/3		

JEZIKOVNA PRAVILNOST									
PRAVOPIS 0 1 2 3 4					SLOVNICA 0 1 2 3 4				
SLOG									
BESEDISHČE 0 1 2 3					SLOG POVEDI 0 1 2 3				
ZGRADBA									
ZUNANJA 0 1 2					NOTRANJA 0 1 2 3 4				

Prvi dve povedi sta zastrašitveni, postopni in izločajoči.

Interpretativni esej: Črna Orhidja

Ta del mi pomenišo povezan prejšnjima povedima.

Ta je v uvodu zapisi, da eksistencialistična novela obravnava tume opretnosti v dramatični

Novela Črna Orhidja je zadnja novela v zbirki Strah in Pogum avtorja Edwarda Kocbeka. Spada v obdobje eksistencializma, za katero so značilne bivanjske teme in razmišljanje o vlogi posameznika v družbi. Dogajanje v noveli je postavljeno v čas vojne. Avtor je bil med vojno nekaj časa partizan, zato je navdih za novelo lahko dobil iz svojega življenja. V delu res pogosto opisuje razmišljanje in občutenje partizanov, kot bi jih lahko doživel tudi sam. V odlomku spremljamo razkol med občutno dolžnostjo do ostalih partizanov in domovine ter lastno vestjo in željami, pa tudi nasprotje med motivoma ljubezni in smrti. Priказani so trenutki med Katarino in Gregorjem, kjer se Gregor pripravlja, da ji bo vzel življenje, Katarina pa se zaveda bližine svoje smrti.

Gregor in Katarina sta osrednja lika novele. Oba živita v času 2. sv. v. vojne in v njuni ima močan vpliv na njune življenjske odločitve. Gregor čuti večjo dolžnost do domovine, zato se kot partizan bori proti nasprotnikom, Katarina pa daje prednost svojim čustvom, saj ima razmerje nemškimi vojakom kljub temu, da je Slovenka. Gregor je tudi bolj strasten od Katarine. Do nje namreč čuti telesno privlačnost že takoj, ko jo vidi, kar se tudi hitro razvije v romantična čustva do nje, medtem ko je Katarina hladnejša in ne pokaže naklonjenosti do Gregorja do njenih zadnjih trenutkov, ko ji zbliža bližnjico se smrt. Katarina je tudi zelo skrivnostna in nejasna, ker vedrat namiguje, da ima svoje skrivnosti in grohe, a jih do konca ne izda.

Odlomek spada na skrajni konec novele. Priказuje razplet celotne zgodbe, Gregorjevo usmrnitev Katarine. V celotni noveli spremljamo boj v Gregorjevi notranjosti, ko se zaveda, da mora ubiti Katarino, ker je izdala njegovo domovino in morda celo njegov bataljon, a ga hkrati Katarina privlači in se mu zaradi svoje lepote zdi nedolžna. Napetost in pričakovanje kakšna bo njegova izbira, stori celotno novelo naraščajočo. Še v tem odlomku

izločati moras uvod, ki mora vsebovati tezo v povezavi z odlomkom, Povzetek vsebine odlomka in 11 mestih v 1. odstavku izdru, ne v uvodu,

S čim iz odlomka lahko utemeljiš, dokazati?

na različnih sprejemnih ženskih trendih med bližnjo in vrnjo slove, meda celo pričakovano drugačen horec, na primer poleg obel v siobala, nato pa se vseeno konča s kaširano smrtjo. Ta horec zaznamuje vso zgodbo in polkati zmagaj dolžnosti nad osebnimi željam.

Tako izberem kot smrt močno zanimanje Gregorja in Luterino. Smrt je predstavljen kot nekaj, kar se zaradi dolžnosti do domovine mora zgoditi, izberem pa kot interes posameznika in kot nujno potrebno.

ustredekli kotarino, razmišlja o njem, leži in se zaveda, da je bil boljši kot histerični žentle do zdaj. Čeprav v njem zmaga občutek dolžnosti in kotarino ubije, ob tem ne čuti zadovoljstva ali pomirjenosti. Kotarina pa je tista, ki mora umreti, zato je bolj razumnega smrt. Od Gregorja se sicer ljubice poslovijo in na hoven začne ljubiti do ubijanja, a se hladi smrti zelo prestraši in se je začne bjevno zavedati. Kljub njemu umira in vsmoti v usodo do prihoda na jaso je prevarne groza pred smrtjo in noravnostjo, ki sledi. Vseeno pa Gregorja gleda do zadnjega trenutka in mu davi, da je umrl.

davati, da jo usmeri. Pazi, da začeti ne bodo kot odgovori na
Slogorni ~~postopki~~ uporabljeni v odložitvi, je priporočljivo. Priporočila
je sicer vsevedni, a največ spre o logični notranjosti, o katarininem
razmišljanju pa skoraj nič, kar poudarja njeno skromnost. Vse, kar
izven o katarininem notranjem dogajanju, preberemo iz dialoga. Skoraj
dialog lahko vidimo tudi pogovorneje med liliana in si tako predstavljamo,
kaj čutila drugas do drugega in kaj sta si pripravljena povedati. Dialog
tako priporočanje doda globino, ki bi sicer ostala skrita.

Ta odločen se ni ogtovo zdi najprekresnejši del morale, v njem pa se posledaj izstopa trenutku, ko Gregor prične na sprožilec in s tem uvarja lastnino živente. Prikaže znano dolžnosti nad vsejo, smrti nad živemu. Njegov pretek sou in slabost po tem dogajaju lahko storaj običnim, saj res živo prikazuje njegovo zgroženost. Ko vidi mace mladžo na njenih prsih, se zaveda ~~da~~ dolžnosti njegove obdobje. Zeh tiktalanga njegove

Če ne me še dodatno opomin, da ~~na~~ čas tega napisa in da si glede
sage izbere ne more več premisliti. Dokazna snov kotičnost nad vse to je
splošna tema in prebranje. Koda se s splošno vsebino ta
tematiko preline in Gregor nadaljuje svoj bog za domovino.

*Dobro! Ne zbiraj
vsega.

Velikokrat mi zelo lepo zapisaše,
a da bi bilo dobro v interpretaciji
vključiti dokaz iz obeh neposredno,
Mora pa izboljšati zgradbo - začeti
nastaviti odstopkov predvsem in
vstop.